27-4-56/3

EILANDSRAAD VAN ARUBA.

Notulen 1956 no. 3.

---

# N O T U L E N

van de openbare vergadering van de Eilandsraad op Vrijdag 27 April 1956 des avonds om acht uur.

---

BEHANDELD ONDERWERP:



---

VOORZITTER: mr L.C.Kwartsz, Gezaghebber.

TEGENWOORDIG: de leden O.S.Henriquez, E.R.Finck, I.E.Fancyte, J.M.Leonardo, D.C.Mathew, J.H.Lake, F.V.Laclé, W.C. Anslijn, Th.J. Figaroa, F.B.Tromp, J.R.L.Beaujon, F.S.Kelly, A.Werleman, A.I.W.Wijngaarde, M. de Cuba, P.Croes, O.Croes, J.A.Croes en D.G.Croes.

SECRETARIS: L.C.M.Kerstens, secretaris van het eilandgebied.

AFWEZIG: de leden C.A.Eman en E.O.Petronia.

De Voorzitter opent de vergadering.

Brief van het Bestuurscollege d.d. 14 April 1956, ag.no. 502 (Bijlage no.4) terzake uitbreidingsplannen Watervoorzieningsdienst.

De VOORZITTER: We hebben één punt op de agenda van vanavond en dat is de brief van het Bestuurscollege d.d. 14 April 1956, ag.no. 502 (Bijlage no. 4), terzake uitbreidingsplannen Watervoorzieningsdienst. We vragen van U een definitieve machtiging tot afsluiting van de overeenkomst met Singmaster & Breyer.

De heer Th.J.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, mag ik U beleefd verzoeken het contract even voor ons voor te lezen, zodat iedereen in deze zaal zal weten waarover het gaat?

De VOORZITTER: Mijnheer Figaroa, er is al bij een andere gelegenheid gevraagd om dit contract ter kennisneming aan de leden te sturen. Het Bestuurscollege meent, dat het, in verband met de grote belangen, die hierbij op het spel staan, niet wenselijk is om dit contract in het openbaar te behandelen. Nu vraagt U om dit contract voor te lezen. Dat komt natuurlijk op hetzelfde neer. Wij hebben ernstige bezwaren om dit contract in het openbaar voor te lezen. Het is ter inzage gelegd voor alle leden, die belangstelling zouden willen tonen voor deze zaak. U heeft ampel de tijd gehad om dit contract te lezen.

De heer Th.J.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, juist omdat het hier om hoge belangen gaat en omdat het gaat om een grote som gelds van de bevolking, is het wenselijk dat zij weet, wat hier op het spel staat.

De VOORZITTER: Ik heb U reeds geantwoord, Mijnheer Figaroa.

De heer Th.J.FIGAROA: Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter, we hebben hier voor ons een verzoek van het Bestuurscollege om het te machtigen een contract te sluiten met de firma Singmaster & Breyer, waarin dit bureau wordt opgedragen de plannen nader uit te werken en verdere plannen voor te bereiden en te doen en toezicht te houden op de uitvoering van het gehele werk ten behoeve van de uitbreiding van de waterproductie-inrichtingen. Bij het bekijken van de stukken, die ter inzage lagen, konden wij niet aan de indruk ontkomen, dat er hier corruptie in het spel is. Mijnheer de Voorzitter, bij de behandeling van dit onderwerp in de openbare vergadering van

26 Januari j.l. werd ons gegarandeerd, dat de firma Singmaster & Breyer een "lumpsum" van $ 200.000,-- zou krijgen voor het gehele project. Toen wij de stukken gingen bekijken, kwamen wij tot de verbazende ontdekking, dat dit bedrag intussen tot de formidabele som van $ 1.287.000,-- was gegroeid en dat, na telefoongesprekken tussen gedeputeerde Henriquez en Singmaster & Breyer, dit bedrag zo maar met $ 207.000,-- werd verlaagd.

Bij de eerste behandeling van dit onderwerp was het Bestuurscollege van mening, dat wij per se 13.000 ton water per dag moesten produceren en in de cijfers, ons door Singmaster & Breyer verstrekt, was ook een bedrag van $ 470.000,-- voor de modernisering van de huidige "plants" begrepen. Het totale bedrag van het hele project was toen $ 10.121.000,--. In het prospectus van de eerste obligatielening heeft het Bestuurscollege ons laten weten, dat het van verder moderniseren van de bestaande "plants" zal afzien, daar exploitatie van deze "plants" ook na de modernisering financieel niet verantwoord zal zijn. Maar in het concept-contract met Singmaster & Breyer zien wij, dat er nog steeds sprake van een project is, dat $ 10.121.000,-- zal kosten.

Mijnheer de Voorzitter, nu wil ik graag ingelicht worden:

1o. Waarom is het bedrag van $ 200.000,-- eerst gegroeid tot $ 1.287.000,--, en daarna weer met $ 207.000,-- verminderd?

2o. Waarom werd het bedrag voor de modernisering van de bestaande "plants" niet van het originele bedrag afgetrokken?

3o. Op welke basis is de firma Singmaster & Breyer tot de slotsom van $ 1.080.000,-- gekomen?

4o. Waarom moeten alle bestellingen via Singmaster & Breyer geschieden en niet rechtstreeks door het Bestuurscollege of door de plaatselijke handel?

5o. Is het noodzakelijk, dat Singmaster & Breyer ook een tijdschrij-

ver, die later "paymaster" werd genoemd, en een loopjongen-chauffeur laat overkomen?

6o. Wie zal belast zijn met het aanwerven van werknemers voor de constructie?

7o. Hoe groot, denkt het Bestuurscollege, zal het uiteindelijke bedrag van dit project zijn?

8o. Is het Bestuurscollege niet van mening, dat de specificatie van de productie- en distributiekosten van 1 M3 water zoals ons door Singmaster & Breyer verstrekt, verhoogd dient te worden omdat de totale productie-capaciteit verminderd is?

9o. Is het Bestuurscollege van mening, dat met de verkoop van 6000 M3 water per dag in 1959 het waterbedrijf geen verlies zal lijden?

10o. Indien mijn veronderstelling, dat wij in 1959 ongeveer 6000 M3 water per dag zullen verkopen, onjuist blijkt te zijn, zal ik graag van het Bestuurscollege vernemen, wat het als een mogelijke afname voor 1959 schat?

Met deze vragen zal ik tijdelijk volstaan, Mijnheer de Voorzitter.

De VOORZITTER: Mijnheer Figaroa, heeft U enig bezwaar, dat ik die vragen even schriftelijk krijg, want misschien, dat een of andere vraag niet direct beantwoord kan worden?

De heer J.H.LAKE: Mijnheer de Voorzitter, de brief van het Bestuurscollege terzake uitbreidingsplannen watervoorzieningsdienst, die wij nu behandelen, is het resultaat van de machtiging, die deze Raad of beter gezegd, die de P.P.A.-fractie aan ons Bestuurscollege gegeven heeft op 26 Januari j.l. Men kan zich herinneren, hoe de heren aan de overkant zich sterk verzetten tegen de toen voorgestelde uitbreidingsplannen voor de watervoorzieningsdienst. De heren aan de overkant, zowel de A.V.P.- als de U.N.A.-fractie, zou-

den bereid zijn volgens hen, hun steun te geven aan de uitbreidingsplannen van het vorige Bestuurscollege, de uitbreidingsplannen van de Watervoorzieningsdienst, zoals voorgesteld werd door het rapport van Vos en IJsselmuiden. Door deze plannen zou de capaciteit opgevoerd worden tot 3500 M3 per dag.De verkoopsprijs zou ongeveer dezelfde blijven. De totale kostprijs werd rond f. 2,10 per afgenomen M3. Stelt men de gemiddelde verkoopsprijs weer op f. 1, 75 per M3, dan bleef het eilandgebied ook na voltooiing van dat project nog een jaarlijks verlies lijden van ruim f. 307.000,--. Op het ogenblik is het jaarlijks verlies f. 400.000,--.

Mijnheer de Voorzitter, wanneer men weet, hoe de arme mensen van de buitendistricten gedrukt worden door de hoge prijs van het water en wanneer men weet, dat wij elke mogelijke gulden nodig hebben voor de uitbreiding van onze economie, weet men meteen, dat de uitbreidingsplannen voor de watervoorzieningsdienst, zoals voorgesteld door het Bestuurscollege van de A.V.P. en de U.N.A., geen rekening hielden met de welvaart van het eilandgebied Aruba. Maar, Mijnheer de Voorzitter, wanneer men aan de andere kant de brief van ons Bestuurscollege, die wij nu behandelen, bestudeert, kan men daar in zien het werk van een Bestuurscollege met een oog op de toekomst.

Onder paragraaf 3 lezen we o.a., dat van de Directie der Lago Oil & Transport Cy Ltd de toezegging werd verkregen, dat zij bereid is dagelijks 2400 M3 water af te nemen. Onder paragraaf 5 staat, dat de mogelijkheden tot oprichting van een chemische industrie op Aruba zeer gunstig kunnen worden geacht. De vestiging van een chemische fabriek, die de naam zal dragen: Antilles Chemical and Metallurgical Industries Inc. en aanvankelijk aan een 200-tal personen werk zal verschaffen, is thans dan ook in voorbereiding. Onder paragraaf 6 staat, dat een deskundige met jarenlange ervaring op het

gebied van hydroponics te Puerto Rico uitgenodigd werd om de mogelijkheden van Aruba met hydroponics te doen bestuderen en dat het rapport van deze deskundige op korte termijn verwacht wordt.

Enkele voordelen van de voorgestelde uitbreidingsplannen watervoorzieningsdienst zijn dus:

a. genoeg water voor de bevolking, voor toeristenhotels en voor nieuwe industrieën;

b. goedkoper water voor de bevolking;

c. de vestiging van een chemische fabriek, die werk zal verschaffen aan een 200-tal personen;

d. de mogelijkheid van hydroponics.

Er zijn nog veel meer voordelen, Mijnheer de Voorzitter, maar ik acht de bovengenoemde genoeg om mijn volle steun te geven aan ons Bestuurscollege en daarom wil ik het machtigen deze plannen voor de uitbreiding van de watervoorzieningsdienst uit te voeren. Ik dank U.

De heer M. de CUBA: Mijnheer de Voorzitter, het is voor mij een genoegen om te kunnen constateren met welk een vooruitziende blik ons Bestuurscollege gewerkt heeft in deze zaak, te weten ons waterplan. Water is de bron van alle leven en goedkoop water stelt de bevolking in de gelegenheid om met eigen ogen te zien hoe nieuwe bedrijven aangetrokken zullen worden. Met het voltooien van ons waterplan is dan meteen een groot probleem opgelost, om het te noemen: het kunnen voorzien van schepen van goedkoop water. Met veel en goedkoop water begint de periode van onze landbouw en veeteelt, één van onze programmapunten. Mijnheer de Voorzitter, de P.P.A. is een partij voor vooruitgang en wil ik schetsen met de woorden van Victor Hugo: De mens is een ellips met twee middelpunten, de daden zijn het ene, de denkbeelden zijn het andere. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer F.V.LACLÉ: Mijnheer de Voorzitter, al weer heeft de P.P.A. getoond, dat de P.P.A. werkelijk de partij is die voor Aruba werkt. Goedkoop en meer water voor Aruba is iets zo groots, dat de kiezers dit nooit meer zullen vergeten. Ook nieuwe fabrieken kunnen zich hier vestigen en als wij er in slagen om hydroponics hier te krijgen, dan zal na de komende verkiezing alleen één partij bestaan. De tegenwoordige productiecapaciteit van 2300 ton per dag is niet eens voldoende om aan de Lago te leveren. Het Bestuurscollege kan op mijn volle medewerking rekenen om iets groots en moderns op Aruba te brengen.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, dat de buitendistricten voor de pijpleiding zó duur moeten betalen, als nu het geval is, vind ik onrechtvaardig. Het gouvernement moet helpen, niet alleen met goedkoper water, maar ook met goedkopere pijpleidingen. Dan kunnen de districten van hun belastinggelden profiteren. Wat hebben ze er aan als ze belasting betalen en er niets voor terugkrijgen? Op verzoek heb ik mijn bemiddeling verleend om aansluitingen langs de weg van Baby Bakery in de richting Bluemont tot stand te brengen, maar toen de rekening kwam moesten de geïnteresseerden f. 180,-- en f. 149,-- betalen, voordat ze water konden krijgen. Waarom moeten ze zo veel betalen, terwijl het in de stad stukken goedkoper is? Er zijn zowat 50 percelen daar in de buurt en ze hebben dringend water nodig. Ze steunen onze partij, maar ze verwachten ook hulp van de regering. Onder die geïnteresseerden zijn er, die nauwelijks f. 50,-- per twee weken in hun handen krijgen. Waar halen ze het geld vandaan om zo'n dure pijpleiding te betalen? Geen wonder, dat ze geweigerd hebben. Mijnheer de Voorzitter, ik heb de opdracht gekregen om U dringend te verzoeken om goedkopere pijpleiding vanaf de Baby Bakery in de richting Bluemont tot vlak bij het perceel van Aniceto Yarzagaray zodat deze mensen niet behoeven te lijden aan ge-

brek aan water. Ik dank U.

De heer A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, ons fractielid, de heer Figaroa heeft een en ander reeds voldoende belicht. Ik kan volstaan met enkele algemene opmerkingen. In de eerste plaats, Mijnheer de Voorzitter, wensen wij te zien, dat, indien het Bestuurscollege van plan is hier met hydroponics op grote schaal te gaan werken, men dan niet met een farm begint van het gouvernement, een grote farm, maar met een experimentele farm en dat men op deze farm de gepensionneerden van de Lago en van het gouvernement en ook andere landbouwers een kans geeft om deze avance te zien en hen te helpen in hun eigen koenoekoe zo'n kleine farm op te richten, Mijnheer de Voorzitter. Zo kan mijns inziens de bevolking worden geholpen.

Wat het contract met Singmaster & Breyer zelf betreft, Mijnheer de Voorzitter, we hebben reeds in deze Eilandsraad gezegd, dat dit overbodig is. Het is werkelijk overbodig, Mijnheer de Voorzitter, als men de zaak objectief beschouwt. In de eerste plaats, Mijnheer de Voorzitter, krijgen we een expert van Weir om de waterfabriek te helpen bouwen en installeren. Als ik me niet vergis, dan zendt Weir ook de "blue prints" van haar "plants", dus dan weet men precies hoe alles in elkaar gezet moet worden. De locale experts kunnen de onderdelen wel aan elkaar koppelen. Mijnheer de Voorzitter, we weten ook, ik heb het tenminste gezien, dat het Bestuurscollege ongeveer de deur van het hoofdkantoor van de Lago plat loopt om adviezen te vragen, waarom dan ook niet technische adviezen gaan vragen. Mijnheer de Voorzitter, en desnoods technische hulp? Ik weet niet waarom men het in deze richting niet kan zoeken. Misschien kan de Lago ons hulp verschaffen. Zo kunnen wij het goedkoper doen, Mijnheer de Voorzitter. Misschien kunnen we ook gebruik maken van de ingenieur, die op Curaçao komt om daar dezelfde

"plants" te helpen bouwen en installeren. We hebben dus een groep van experts, locale experts,van Holland één, misschien van de Lago één en misschien van Weir. Als we al die mensen tezamen hebben, Mijnheer de Voorzitter, denk ik dat wij niet een bedrag van $ 1.080.000,--, dat is bijna f. 2.000.000,--,Mijnheer de Voorzitter, dat we nu aan Singmaster & Breyer betalen, nodig hebben.

Zoals de heer Figaroa reeds gezegd heeft, heeft het Bestuurscollege in de Raadsvergadering van 26 Januari j.l. bij monde van de heer Henriquez gezegd, dat slechts 2% van de totale kosten in handen van Singmaster zou komen. Mijnheer de Voorzitter, hier zien we, dat we een bedrag van niet minder dan $ 1.080.000,-- moeten neertellen. Mijnheer de Voorzitter, het is wel merkwaardig, wat men ons hier te koop geeft.

Zoals ik reeds zei, Mijnheer de Voorzitter, we kunnen het werk zelf best in eigen beheer uitvoeren, net als op Curaçao. Alleen voor de eerste "plant" zal dit een beetje moeilijkheden opleveren, maar voor de andere "plants" gaat het vanzelf. Het is dezelfde soort, hetzelfde systeem, Mijnheer de Voorzitter. Wat voor werk is er dan nog aan? Wij vinden werkelijk dit contract met Singmaster & Breyer weggegooid geld, althans voor een groot deel, en daar zijn we tegen. We kunnen de belastingcenten van onze mensen niet zo maar weggooien.

En, Mijnheer de Voorzitter, dan moet ik tot mijn spijt een opmerking van orde maken. Ik zie in ons midden, ik weet niet of het een nieuw lid is, Mijnheer de Voorzitter, de heer Piña, mijn goede vriend. Ik ken hem nog niet lang, maar ik zie hem aan de Bestuurstafel zitten. Ik vraag me af of hij hier wel thuishoort. Aangezien het reglement van orde hierover niets bepaalt, Mijnheer de Voorzitter, heb ik mij op een ander reglement moeten verlaten, en dat is de Eilandenregeling. Hierin staat: de gedeputeerden kunnen zich in de vergadering van de Raad doen bijstaan door de personen daartoe

door hen aangewezen. Ik vraag me af of in dit geval misschien dit artikel van toepassing is, anders weet ik niet, hoe ik de aanwezigheid van mijn vriend Piña moet verantwoorden, Mijnheer de Voorzitter. Het is maar een opmerking, maar het is voor de goede orde. Ik zou graag hieromtrent het een en ander willen vernemen. Ik dank U.

De heer F.B.TROMP: Mijnheer de Voorzitter, ik wil hier alleen maar een enkel punt naar voren brengen, namelijk dit: In de stukken staat, dat er als volgend punt aan de orde zal komen het uitsturen van eén delegatie naar Nederland om met de O.G.E.M. besprekingen te voeren. Wij willen nogmaals het Bestuurscollege verzoeken, alvorens daartoe over te gaan, zeer zeker in contact te treden met het Bestuurscollege van Curaçao om te kijken tot welke resultaten diens besprekingen met de O.G.E.M. hebben geleid. Bovendien lijkt het mij ook, dat men dan ook kan weten, hoe de besprekingen daar verlopen zijn en de prijs die de O.G.E.M. bereid is om per KW. te betalen. Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat wanneer contact opgenomen wordt met het Bestuurscollege van Curaçao, dit zeer zeker, wanneer de reis van de Arubaanse delegatieleden naar Nederland zal plaats vinden, de besprekingen in Nederland ten goede zal komen.

De heer J.A.CROES: Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen nooit tegen de uitbreidingsplannen voor de watervoorzieningsdienst zijn, want onze fractie heeft altijd gewerkt voor de belangen van het Arubaanse volk. Dat kan iedereen zien, iedereen die zijn ogen wil gebruiken, want als men kijkt, dan ziet men overal op Aruba de werken van de A.V.P. Maar Mijnheer de Voorzitter, ik zou weer de vraag willen stellen: waarom handelt het Bestuurscollege niet volgens het oude plan, door met twee "units" te beginnen en niet met vijf. Zo-

als het huidige Bestuurscollege nu handelt, doet mij dat denken aan een persoon, die een "grand price" wint en dadelijk met grote zaken begint; na een paar jaren is hij bankroet. Daarom zijn wij tegen deze plannen, omdat men te grote bedragen gaat uitgeven.Het schijnt, dat de partij in dit Bestuurscollege geen hersens heeft. Ze is ongeschikt voor het behandelen van deze zaak, want als zij goed nadenkt en goed begrijpt, dan moet ze inzien, dat ze in het klein, van beneden af moet beginnen en niet van de top af. Als men een huis gaat bouwen en men bouwt het dak eerst, dan moet men later het dak weer afbreken; men moet van de grond af beginnen, dan zal men tot het doel komen. Daarom stellen we weer voor om met twee "units" te beginnen en niet met vijf en als er behoefte blijkt aan meer water, later meer "units" te bestellen. Mijnheer de Voorzitter, onze fractie zal tegen dit voorstel stemmen. Ik dank U.

De VOORZITTER: Eerst zou ik gaarne de heer Werleman willen antwoorden op zijn vragen betreffende de heer Piña. De heer Piña zit niet aan de Bestuurstafel. De heer Piña zit aan een tafel, afgescheiden van het bestuur en de leden. De heer Piña is geen nieuw lid, maar de heer Piña is een ambtenaar, belast met de voorlichtingsdienst, en we stellen het op prijs, dat de heer Piña deze plaats in de zaal inneemt, zodat hij duidelijk de verschillende debatten kan volgen, omdat dit eventueel van belang kan zijn in verband met onze voorlichting. Ik zou geen andere en betere plaats weten, dan waar de heer Piña nu zit. Ik zie geen enkele reden waarom de heer Piña van plaats zou moeten veranderen.

De heer D.G.CROES: Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat de heer Piña bij de pers hoort, want hij schrijft voor "La Prensa". Hij heeft mij persoonlijk gezegd, dat hij voor "La Prensa" schrijft. Als hij voor "La Prensa" schrijft, hoort, volgens mij, de heer Piña bij de pers thuis en niet hier in deze zaal.

De VOORZITTER: Mijnheer Croes, het kan wel waar zijn, dat de heer Piña voor "La Prensa" schrijft, dat weet ik niet, dat interesseert me ook niet. Wat mij wel interesseert is, dat de heer Piña een ambtenaar is van ons. Wij hebben hem met zekere werkzaamheden belast en wij achten het van belang, dat hij zit waar hij nu zit. Ik heb met "La Prensa" niets te maken.

De heer J.A.CROES: Verleden week zat de heer Piña daar (spreker wijst achter zich), en nu zit hij daar (spreker wijst naar het midden van de zaal), volgende week zit hij daar (spreker wijst naar de tafel, waaraan het Bestuurscollege zit)!

De VOORZITTER: We zijn allemaal vrolijk en het is wel aardig om bij deze ernstige zaak een vrolijke noot te laten horen, maar het is in mijn opdracht gebeurd, dat de heer Piña van plaats veranderd is en ik vind één verhuizing in een week meer dan voldoende.

De heer A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik ben het niet helemaal eens met Uw toelichting. In de eerste plaats zitten we hier in de Raad en als ik goed zie, dan zit de heer Piña in de Raad. Dat staat als een paal boven water, niemand kan dat veranderen. Wat doet hij in de Raad, vragen wij ons af. Hij zit daar als voorlichtingsambtenaar. Als dat zo is, kan elke ambtenaar, bijv. een ambtenaar van Financiën, daar we bijna altijd over geld spreken, daar gaan zitten, zonder toestemming van het Bestuurscollege. Dan scheppen we een moeilijk precedent, Mijnheer de Voorzitter.

En wat voorlichting betreft, Mijnheer de Voorzitter, waarom moet de heer Piña gaan voorlichten over de raadsvergadering? Daar is de pers voor, daar hebben we de verschillende kranten voor; die geven objectief nieuws, Mijnheer de Voorzitter. Deze man is een partijman, we hebben meermalen zijn pennevruchten in de krant kunnen lezen. Als U dat gaat doen, Mijnheer de Voorzitter, dan geeft

U de persmensen daar aan de perstafel een brevet van onvermogen en, wat nog erger is, Mijnheer de Voorzitter, dan keurt U goed, dat de heer Piña, mijn goede vriend, het "ware" nieuws weergeeft aan de bevolking en dat vind ik onjuist. In dat geval, Mijnheer de Voorzitter, moeten de persmensen zich misschien houden aan een bericht dat hij doorgeeft of wil doorgeven. Mijnheer de Voorzitter, ik vind dit een onjuiste en ondemocratische gang van zaken.

De VOORZITTER: Mijnheer Werleman, het ligt niet in mijn bedoeling om met U te debatteren over deze kwestie. De heer Piña zit daar op mijn uitdrukkelijk verzoek en met goedvinden van het Bestuurscollege. Uw veronderstelling als zou een ambtenaar van Financiën er niet mogen zitten, is onjuist, want het Bestuurscollege kan wel zeker een ambtenaar vragen om daar te gaan zitten. Alleen mag die ambtenaar daar niet zitten zonder mijn toestemming. Deze toestemming heeft de heer Piña van mij. We zijn wel aansprakelijk voor de gedragingen van de heer Piña ten aanzien van de voorlichting, maar we zijn niet aansprakelijk voor de pers. Gelukkig niet. Daar is de pers blij mee en wij ook.

Ik geef het woord aan de heer Henriquez ter beantwoording van de gestelde vragen.

De heer O.S.HENRIQUEZ, gedeputeerde: In de eerste plaats, Mijnheer de Voorzitter, de vraag van de heer Figaroa, waarom het bedrag van $ 200.000,-- gegroeid was tot $ 1.287.000,-- en daarna weer met $ 207.000,-- werd verminderd. Het is niet zoals de heer Figaroa het hier voorstelt. Het bedrag van $ 200.000,-- is niet gegroeid tot $ 1.287.000,--. Wat wij indertijd verklaard hebben is, dat $ 200.000,-- het bedrag is, dat als "fee" Singmaster & Breyer toekomt. De overige kosten, in het bedrag van $ 1.287.000,-- begrepen betreffen de werkelijke kosten, die wij ook moeten vergoeden.

Het bedrag van $ 1.287.000,-- kan dus onderverdeeld worden in diverse kosten, die gemaakt worden plus de "fee". Alles bij elkaar krijgt Singmaster & Breyer $ 1.287.000,--. Hiervan is inderdaad later, na van vele onderhandelingen, een bedrag van $ 207.000,-- afgegaan. Ik zou willen zeggen, Mijnheer de Voorzitter, dat wij dat alleen maar kunnen appreciëren. De onderhandelingen wederzijds hebben tot resultaat gehad, dat Singmaster & Breyer bereid was voor een lager bedrag te werken dan oorspronkelijk aangeboden. Ik kan er bij vertellen, dat de motivering hierbij was, dat uiteindelijk bleek, dat voor een groot deel van het project niet dezelfde werkzaamheden werden vereist als voor de overige delen. De reden,

waarom het bedrag van de modernisering van de bestaande plant niet van het originele bedrag werd afgetrokken is, Mijnheer de Voorzitter, dat wij besloten hebben om voor dit zelfde bedrag reservoirs te doen bouwen, teneinde de grotere productie te kunnen opvangen en een geleidelijke distributie mogelijk te maken. Definitieve cijfers over deze reservoirs kunnen wij nu nog niet verstrekken, omdat de constructie en de prijzen van deze reservoirs op het ogenblik in studie zijn.

Op welke basis is de firma Singmaster & Breyer tot de slotsom van $ 1.080.000,-- gekomen?, vraagt de heer Figaroa. Ik mag hier verwijzen naar mijn antwoord op vraag één.

De vierde vraag was: Waarom moeten alle bestellingen door Singmaster & Breyer geschieden en niet rechtstreeks door het Bestuurscollege of door de plaatselijke handel? In de eerste plaats stellen wij het op prijs, dat Singmaster & Breyer dit doen, omdat zij zeer waarschijnlijk meer van deze zaken afweten dan wij en er zeer zeker meer ervaring in hebben. In de tweede plaats moet U niet denken, dat dit betekent, dat Singmaster & Breyer zonder meer aan het bestellen gaan. De afspraak is - dat heeft U in het contract kunnen lezen - dat alle principiële beslissingen ten aanzien van ingenieurs-

werk en bestellingen eerst aan het Bestuurscollege moeten worden voorgelegd en pas na goedkeuring van het Bestuurscollege kunnen worden uitgevoerd.

Vraag vijf: Is het noodzakelijk dat Singmaster & Breyer ook een tijdschrijver, die later "pay-master" werd genoemd, en een loopjongen-chauffeur laten overkomen? Ik hoop, dat dit niet noodzakelijk zal zijn. We mogen vrijelijk aannemen, dat alle krachten, die nodig zijn, plaatselijk zullen worden aangeworven en niet uitgezonden uit de Verenigde Staten.

Wie zal belast zijn met het aanwerven van werknemers voor de constructie? De leiding hierover zal natuurlijk hebben, de firma Singmaster & Breyer, die belast is met de constructie. Uiteindelijk valt de aanwerving van krachten onder het Bureau voor Arbeidszaken tot wie over het algemeen iedereen zich wendt om de krachten te krijgen, die men nodig heeft.

Hoe groot denkt het Bestuurscollege, dat het uiteindelijke bedrag van dit project zal wezen? Zoals reeds eerder medegedeeld is, is de raming f. 20.000.000,-- voor het gehele project. U zult misschien vragen: waarom wordt er nu nog steeds gesproken van een raming? Misschien verwacht U, dat we zo langzamerhand precies kunnen weten, hoeveel het werk kost. Dit is niet zo, omdat vele bestellingen nog geplaatst moeten worden. Ik wil zelfs zo ver gaan, dat ten aanzien van vele bestellingen nog heel wat ingenieurswerk moet worden gedaan en plannen uitgewerkt, voordat de bestellingen geplaatst kunnen worden of zelfs de prijzen opgevraagd. Tegen de tijd dat dit wel kan, kunnen de prijzen anders zijn dan nu, hetzij hoger, hetzij lager. Bovendien zal pas dan overwogen kunnen worden, welke offertes zullen worden geaccepteerd. Ik kan het misschien ook zo illustreren: Men kan diverse offertes hebben, de ene is goedkoper dan de andere, maar de ene kan leveren in een levertijd die schikt en de andere niet. Met andere woorden, het kan zelfs

voorkomen, dat men, indien het prijsverschil niet te groot is, een iets duurdere offerte zal accepteren, omdat de levertijd van dien aard is, dat de constructie van het werk geen gevaar loopt in de war te raken.

Is het Bestuurscollege niet van mening, dat de specificatie van de productie- en distributiekosten van één M3 water, zoals ons door Singmaster & Breyer verstrekt, verhoogd dient te worden, nadat de totale productiecapaciteit verminderd is. Het antwoord op deze vraag is ontkennend. Toen principieel werd besloten om de oude fabriek niet te moderniseren en voorlopig als een soort "stand-by" te handhaven, werd opnieuw een studie gemaakt van de kosten, zowel van de productiekosten als van de distributiekosten en is gebleken, dat onze verwachtingen konden worden gehandhaafd ten aanzien van de goedkopere waterprijs.

Is het Bestuurscollege van mening, dat met een verkoop van 6000 M3 water per dag in 1959 het waterbedrijf geen verlies zal lijden? Ik zal het antwoord op deze vraag geven tegelijkertijd met vraag tien:

Indien mijn veronderstelling, dat wij in 1959 ongeveer 6000 M3 per dag zullen verkopen, onjuist blijkt te zijn, zou ik graag van het Bestuurscollege weten, wat het als mogelijke afname in 1959 schat.

De verwachtingen zijn, dat niet 6000 M3 zal worden verkocht in 1959, maar over de 8000 M3. Misschien kan ik volledigheidshalve U een idee geven, hoe wij tot die cijfers komen.

Ten aanzien van de bevolking na de uitbreiding van het distributienet - in dit verband mag ik misschien verwijzen naar het vijfjarenplan - ook in aanmerking nemende de uitbreiding van het bevolkingsaantal, mogen wij aannemen, dat wij voor de toekomst nodig zullen hebben, of in elk geval in staat moeten zijn om te produ-

eeren, 3400 ton water per dag.

Aangezien wij met dit project mogen verwachten, dat de verkoopsprijs van het water zeer sterk zal dalen, moet rekening worden gehouden met het feit, dat er meer water zal worden gebruikt. Ten aanzien van de mensen, die het op het ogenblik kunnen bekostigen om de waterhoeveelheid te gebruiken, die zij wenselijk achten en nodig vinden, zal er waarschijnlijk niet veel verschil komen. Maar het overgrote deel der bevolking zal zeer waarschijnlijk veel meer water gaan gebruiken, wanneer dat goedkoper wordt. En op die basis is gemeend, dat een verhoging van het waterverbruik met 50% verantwoord is, dat dus de hoeveelheid van 3400 ton water voor de bevolking uiteindelijk zal stijgen met 1700 ton in verband met de prijsverlaging. Dan wordt de totale hoeveelheid 5.100 ton. Er komt een nieuw hotel, waarvan verwacht mag worden, dat het 75 à 100 ton per dag nodig zal hebben. Men moet hierbij ook denken aan de airconditioning natuurlijk. De hydroponics, waarvoor ook een 200 ton gereserveerd zullen moeten worden, en de chemische fabriek, de chemische industrie met 300 ton per dag en de Lago, die meteen al begint met 2400 ton per dag. Dit brengt het totaal op ongeveer 8100 ton water per dag. Van de productie van 10.000 ton water per dag moet U rekenen, dat er 15%, minimaal 10%, afgaat wegens verlies bij de distributie. Hier vallen onder lekkages bij meters en leidingen, doorspoelingen, verkeerde aflezing van meters, enz. De ervaring heeft getoond, dat tot nu toe 15% van de productie verloren gaat, althans niet bij de mensen binnenkomt. Dit kan misschien teruggebracht worden tot 10%, te meer daar bij de nieuwe opzet grote hoeveelheden water aan één cliënt zullen worden afgeleverd. We kunnen dan aannemen 10% verlies op 10.000 ton, zodat 9000 ton werkelijk verkocht worden. Met een verkoop van 8100 ton per dag achten wij de reserve van 900 ton alleszins verantwoord, aangezien

men toch bij een project van deze opzet voor de toekomst moet bouwen en niet iets moet aanleggen dat net genoeg is voor de zeer naaste toekomst. Wij moeten ook zeker zijn, dat wij voor vele jaren genoeg hebben en ook moet de mogelijkheid blijven bestaan om eventueel nog andere industrieën faciliteiten te kunnen aanbieden. Ik meen hiermede te kunnen volstaan voor wat betreft de vragen van de heer Figaroa.

De heer Werleman stelt voor, om ten aanzien van de hydroponics-farm voorlopig te beginnen met een experiment. Verder vraagt hij of het Bestuurscollege wil zorgdragen, dat gepensioneerden een kans krijgen om daar te werken en ten slotte de mogelijkheid oppert om diverse personen aan een kleine hydroponics-farm te helpen om in hun dagelijkse behoeften te voorzien.

Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, het is de bedoeling om natuurlijk eerst na te gaan hoe de mogelijkheden hier zijn, alvorens op grote schaal te beginnen. Ik kan de heer Werleman de verzekering geven, dat wij eerst een behoorlijk studie zullen maken en dan op een experimentele basis zullen gaan beginnen, alvorens de zaak heel groot op te zetten. Het idee van gepensioneerden een kans te geven, heeft de heer Werleman waarschijnlijk gelezen in de brief van het Bestuurscollege aan de Eilandsraad. Een kleine farm voor diverse mensen onder de bevolking is een aardig idee, maar zeer waarschijnlijk voor de practische uitvoering zeer moeilijk, omdat gebleken is dat, behalve de eenvoudige krachten, die men nodig heeft voor de verzorging van deze farms, ook nodig is een chemicus en wel een uitstekend chemicus. Het is absoluut onmogelijk om de eenvoudige man bij te brengen, wat hij op chemisch gebied moet doen voor deze hydroponics-farms. Dit is de opinie van een deskundige, misschien wel de beste deskundige, die er in de wereld bestaat. Het zou misschien mogelijk zijn om deze chemicus de ronde te laten doen en op

de diverse plaatsen op het eiland te gaan kijken en te controleren of het wel gaat, zoals het moet, maar dan komt het grote bezwaar, dat de kosten zullen stijgen en de tweede vraag zal zijn of de productie dan wel rendabel zal zijn, of dus de bevolking aan goedkope groenten zal kunnen worden geholpen.

Dan zegt de heer Werleman: Ik vind het hele idee om met Singmaster & Breyer in zee te gaan overbodig, want Weir maakt zelf zijn plannen en "blueprints" en op grond daarvan kunnen wij werken. In de eerste plaats zou ik willen vragen, Mijnheer de Voorzitter, of het wel verantwoord is om helemaal af te gaan op de plannen en "blueprints" van de leverancier, tenzij het vertrouwen in Weir zo groot is, dat men zegt: Dat is vast in orde. Het vertrouwen in Weir is zeker groot en Weir heeft een hele mooie reputatie, reden waarom dan ook de bestellingen bij Weir zijn geplaatst o.a., maar toch blijft het geboden om controle uit te oefenen. Men kan toch moeilijk tegen iemand zeggen: Lever mij voor f. 9.000.000,-- aan materiaal en je maakt zelf de plannen en als het hier is dan bouwen we het wel. Dit lijkt mij wel wat onverantwoord. Dit is dan ook één van de redenen, waarom het technisch bureau van Singmaster & Breyer is ingelast om de controle uit te oefenen. Niet alleen dus om onze "waterplant" te bouwen, maar Singmaster & Breyer controleren Weir van de eerste dag af. Ik kan in dit verband vertellen, dat Singmaster & Breyer reeds ingenieurs hebben gestuurd en zullen blijven sturen naar Schotland om de bouw te controleren.

Verder merkt de heer Werleman op, dat we het zonder Singmaster & Breyer zouden kunnen doen, daar de Lago heus wel bereid zal zijn om te helpen met haar technisch personeel en daar ook Curaçao straks een ingenieur krijgt, die hier ook wel zal kunnen helpen. Mijnheer de Voorzitter, ik neem aan, dat de heer Werleman nog niet helemaal beseft om wat voor project het gaat. Een waterfabriek van deze op-

zet, een electriciteitsfabriek van deze opzet en een stoomfabriek van deze opzet is niet iets wat men kan bouwen met iemand, die men zo nu en dan van Curaçao leent, en met de hulp van de Lago. Hier moeten topmensen aangezet worden, maar dan ook voor 100%, om er zeker van te zijn, dat wij voor die f. 20.000.000,-- een behoorlijke fabriek krijgen, die absoluut de uitgaven verantwoord maakt.

De heer Tromp adviseert - ik meen, dat de heer Werleman dat de vorige week ook naar voren gebracht heeft - om contact op te nemen met het Bestuurscollege van Curaçao over diens ervaringen met de onderhandelingen met de Overzeese Gas- en Electriciteitsmaatschappij in Nederland. Vorige week heb ik reeds gezegd, Mijnheer de Voorzitter, dat dit zeer zeker de bedoeling is van het Bestuurscollege. We zullen inderdaad informeren, wat het Bestuurscollege van Curaçao daar bereikt heeft en wat de diverse ervaringen zijn geweest, alvorens naar Nederland te vertrekken.

Tenslotte de heer J.A.Croes. Deze stelt voor in het klein te beginnen en niet in het groot. Mijnheer de Voorzitter, daar ben ik het helemaal niet mee eens. Ik geloof, dat dat juist één van de fouten is, die in het verleden zijn gemaakt en diverse malen werden gemaakt, dat men elke keer te klein begon en daarom nooit ergens kwam. Men bracht wat pijpleiding aan, eerst van 4 duim, toen weer er uit, 6 duim, eruit, 8 duim, elke keer reuze kapitaalsinvesteringen en vele kosten aan arbeidsloon. Neem bijvoorbeeld het oude vliegstation, het stationsgebouw, dat binnen twee, drie jaren reeds vervangen moest worden door één dat zes keer zo groot was. Dit zijn de consequenties van te klein beginnen of klein beginnen. Men moet "plannen" voor de toekomst. En dat is het geval bij dit project. Ik dank U.

De heer Th.J.FIGAROA: Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van mijn eerste vraag kreeg ik het antwoord, dat alleen "fee"

door het Bestuurscollege werd bedoeld met het bedrag van $ 200.000,--. Maar, Mijnheer de Voorzitter, toen wij deze aangelegenheid voor de eerste keer behandelden stond in de tweede paragraaf van het voorstel: "Met Singmaster & Breyer een contract te sluiten, waarin dit bureau wordt opgedragen de plannen voor dit hele project nader uit te werken, de verdere bestelling voor te bereiden en toezicht te houden op de uitvoering van de nodige werken". En hierop was de eerste toelichting van Gedeputeerde Henriquez: "Singmaster & Breyer krijgen voor de technische leiding, die wij aan hen hebben opgedragen, voor het hele project $ 200.000,--, voor de rest krijgen zij niets in handen; $ 200.000,-- op f. 20.000.000,-- is 2%". Dit werd later weer door de Voorzitter aangehaald: "Het is natuurlijk niet onmogelijk, dat er ondershands commissieloon betaald wordt, waar we niets aan kunnen doen, maar dit zou volkomen zakelijk kunnen zijn, hoewel ik dit niet geloof, want de firma Singmaster & Breyer krijgt een afgeronde "lump-sum", slechts 2% van de totale kosten van het project. Ik kan dit waarachtig niet te hoog noemen. Ik geloof, dat de vrees voor geknoei denkbeeldig is in deze zaak."

Op mijn derde vraag werd ik naar de beantwoording van de eerste vraag verwezen. Ik vind dit een kwajongensstreek, want ik heb gevraagd op welke basis de firma Singmaster & Breyer tot het bedrag van $ 1.080.000,-- is gekomen en ik heb dit bedrag genoemd.

Dat de bestellingen eerst door het Bestuurscollege zullen moeten worden goedgekeurd, heb ik niet in het contract kunnen zien. Wel heb ik kunnen lezen, dat Singmaster & Breyer de bestellingen doet en betaalt, en deze daarna door het Bestuurscollege worden terugbetaald. Singmaster & Breyer moeten dus credietbrieven hebben om deze betalingen uit te voeren.

Op de vijfde vraag heeft de Gedeputeerde mij geantwoord, dat het

werkelijk niet nodig is om deze tijdschrijver en deze loopjongen-chauffeur uit de Verenigde Staten over te laten komen. Maar in het contract, in Appendix A op het contract, staat dat deze zijn begrepen in de $ 1.080.000,--.

Dat met het aanwerven van personeel Singmaster & Breyer belast zullen zijn, vind ik ook een beetje vreemd. Gaan zij dan alles doen? Mensen aanwerven en betalen? En moeten wij dan terugbetalen?

Dat mijn achtste vraag negatief wordt beantwoord, vind ik ook een beetje vreemd, want toen ik vroeg om cijfers, zei het Bestuurscollege, dat alles globaal werd berekend, globaal f. 20.000.000,--, met een productie-capaciteit van 13.000 ton per dag. Nu zijn we teruggekomen tot een productie van 10.000 ton per dag, 10.000 ton per dag op een zelfde totaalinvestering. Dan geloof ik, dat de productiekosten moeten stijgen.

De heer Henriquez zei, dat wij in 1959 zowat 8000 ton afname per dag zullen hebben. Ik vind zijn redenering onjuist, want de mensen verwachten goedkoper water om minder te betalen en niet om meer water te gebruiken. De mensen, die voor aansluiting in aanmerking komen, zullen zeker een beetje meer water gebruiken, maar nu drinken ze ook water van de waterleiding, ofschoon op een minder hygiënische wijze, maar het is water van de waterleiding, dat ze drinken. Ik zal U zeggen, wat ik denk, dat de afname in 1959 zal zijn:

Voor de Arubaanse bevolking zal het zowat 3000 ton per dag zijn. Daarin zijn inbegrepen de nieuwe aansluitingen en dat sommige rijkaards meer water zullen gaan gebruiken; ik geloof echter niet, dat ze zoveel meer water zullen gaan gebruiken. Ten tweede zal de Lago zowat 2400 ton per dag afnemen. Zo zeker zijn we daar ook nog niet van, want als de Lago water gaat kopen, dan zal ze dit ook moeten wederverkopen aan de Amerikaanse employees in de "colony". Dan zal

ze zeker niet zoveel water afnemen, want nu krijgen deze employees het voor 20 guldencenten per ton en dan zal de hogere prijs verantwoord moeten worden, anders zullen ze aangeslagen worden voor meerder inkomen. En in totaal dan nog 300 ton, laten we 600 ton nemen, voor hotels en hydroponics en de chemische fabriek, en dat is nogal veel, dan zijn we dus aan 6000 ton per dag gekomen. En als we maar 6000 ton per dag afname hebben, dan zullen we een verlies lijden van f. 1.500.000,-- voor het jaar 1959. Let op mijn woorden. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De heer A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, de heer Henriquez zegt, dat het bedrag van $ 470.000,--, dat eerst bestemd was voor de modernisering van de bestaande "plants", voor waterreservoirs zal worden gebruikt. Mijnheer de Voorzitter, moeten we ook hiervoor de firma Singmaster & Breyer inschakelen? We hebben dit altijd in eigen beheer gedaan, we hebben het altijd een of andere aannemer laten doen. Moeten we hier Singmaster & Breyer weer een paar procenten of 10% laten verdienen, onnodig? Dat is weer weggegooid geld, Mijnheer de Voorzitter. En waarom kan het Bestuurscollege geen kostenraming overleggen aan de Raad, want we nemen aan, dat U weet, dat het ongeveer dit bedrag zal zijn.

Mijnheer de Voorzitter, dan zei de heer Henriquez, dat we vooruit moeten kijken en dat we een groot plan moeten opzetten, opdat wij ook in de toekomst voldoende water zullen hebben. We moeten niet klein beginnen, zegt hij, niet te klein. Ons voorstel was ook niet te klein te beginnen, ons voorstel was om met drie "plants" te beginnen en als de behoefte bestond een vierde, vijfde, zesde, tiende eenheid desnoods bij te bestellen. Ons voorstel was er ook op gebaseerd, dat we weten, dat de wetenschap met reuze schreden vooruitschrijdt en dat misschien in de naaste toekomst wel een andere methode gevonden kan worden, misschien door Weir zelf, waardoor wij

het water goedkoper kunnen krijgen. Nu binden we ons reeds voor vijf "plants", dat is misschien voldoende voor de eerstkomende 10, 15 of 20 jaren, maar het is mogelijk, dat in de tussentijd bijvoorbeeld de Ionics Corporation met een nieuwe methode komt. De zaak is n.l. nu zo, dat membranen maar ongeveer een jaar meegaan, maar als ze iets uitvinden waardoor deze membranen vier of vijf jaar mee kunnen gaan, Mijnheer de Voorzitter, dan kunnen we misschien goedkoper water produceren, want we hebben door deze "plants" ook goedkope stroom en dat is een van de eerste vereisten van de ionics; misschien kunnen we het water dan produceren tegen de halve prijs van f. 1,--. Daarop hebben we indertijd onze plannen gebaseerd. Maar dit Bestuurscollege zegt: Neen, we moeten groot beginnen. Ik wens het alle geluk.

Mijnheer de Voorzitter, de heer Henriquez zegt, dat we de mogelijkheid om gepensioneerden in te schakelen voor de hydroponics in de stukken van het Bestuurscollege hebben kunnen lezen. Mijnheer de Voorzitter, ik zal het omkeren; misschien heeft de heer Henriquez dit in onze krant, de U.N.A.-krant, gelezen.

Mijnheer de Voorzitter, dan zegt de heer Henriquez, dat het onmogelijk zal zijn om door middel van een groep experts van Weir, van de Lago, en van de heer Vos, met die groepen samen, hetzelfde te bereiken wat Singmaster zal bereiken. En de heer Henriquez zegt: We kunnen de leverancier niet vertrouwen. Mijnheer de Voorzitter, dat vind ik een beetje sterk. Waarom kunnen we Weir niet vertrouwen? Deze firma heeft ons reeds tien "plants" geleverd en ook op Curaçao hebben ze 10 "plants" of meer dan dat geleverd. We hebben deze mensen kunnen controleren en als er iets verkeerd was geweest, dan zouden we dat gehoord hebben, maar zo ver ik weet, heb ik daar nooit iets van gehoord. Daarbij zendt deze firma nog een ingenieur om toezicht op de zaak te houden. Mijnheer de Voorzitter, ik vraag me af:

wie controleert Singmaster dan? De heer Henriquez zegt, dat we het werk onmogelijk kunnen doen door ingenieur Vos in te schakelen. Ik zie niet in waarom niet, Mijnheer de Voorzitter. Op Curaçao zijn ze ook bezig met twee "plants", als ik het goed heb, dezelfde als wij krijgen, ook met electriciteitsopwekking en een stoomfabriek. Ik zie niet in, waarom de Gedeputeerde de technische mensen van de Lago, de technische mensen van Ir Vos en de locale experts, die in 1949, de laatste "plants" van de waterleiding hebben gebouwd, Mijnheer de Voorzitter, en ook de expert van Weir, niet capabel acht om de inrichtingen zelf op te bouwen en te installeren. Daarom vinden wij nog steeds, dat het geld dat wordt besteed aan Singmaster & Breyer onnodig en onverantwoord wordt uitgegeven.

Mijnheer de Voorzitter, tot mijn spijt moet ik terugkomen op wat ik gezegd heb over de heer Piña. Ik kan het niet anders zien, dan dat de heer Piña, mijn goede vriend, hier als een politieke ambtenaar zit, dat weet iedereen, Mijnheer de Voorzitter, dat is een publiek geheim. Straks moet hij voor de radio een verslag van deze raadsvergadering geven, gaan voorlichten en aan de bevolking bekend maken. Mogen dan de radiomensen, die het altijd hebben gedaan, het dan zelf niet meer doen? In dat geval, Mijnheer de Voorzitter, scheppen we hier een dictatuur, want als de pers zijn vrije opinie niet meer mag geven, dan is er sprake van, dat de pers de mond wordt gesnoerd, dan is dat dictatuur en daar zijn we altijd tegen en U ook, Mijnheer de Voorzitter. Ik dank U.

De heer J.A.CROES: Mijnheer de Voorzitter, de heer Henriquez zei, dat het fout was om klein te beginnen, maar met klein beginnen komen we klaar en dat is gezond werk. Groot beginnen is fout en zeer ongezond. Hij zei, dat leidingen moesten afgebroken worden en weer opnieuw gelegd. Dat is werkverschaffing voor de mensen, die geen werk hebben! Duizenden mensen lopen zonder werk rond. Vroeger was

het niet zo, vroeger zag men niet zoveel mensen zonder werk rondlopen. Groot beginnen is goed voor de Verenigde Staten. Maar zelfs in de Verenigde Staten begint men naar behoefte, maar niet te groot. Wij hopen, dat toeristen hier zullen komen, we hopen, dat industrieen zich hier zullen komen vestigen, maar het is allemaal "hopen". En als dit project afgebroken moet worden om het kleiner te maken, moeten we geld spenderen om het opnieuw te bouwen, als we klein beginnen dan kunnen we geld spenderen om het groter te maken. Men moet er rekening mee houden, dat Aruba klein is. Daarom moeten we in het klein beginnen. Twee "units" is echter niet te klein; dat kost f. 4.500.000,-- en voor Aruba is dat tamelijk veel. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

De VOORZITTER: Ik zal de heer Werleman proberen te antwoorden. Mijnheer Werleman, U hebt zoeven een uitdrukking gebruikt, die ik niet ken. Ik ken geen politiek ambtenaar. Ik ken alleen een ambtenaar. Dat die ambtenaar aan politiek meedoet, dat strekt hem alleen tot eer. Iedereen is vrij om in een democratische samenleving aan politiek te doen of niet te doen. Dat staat ook de heer Piña vrij, maar zijn werkzaamheden hebben, voor zo ver ik weet, niet met politiek te maken. U maakt bezwaar, dat hij voor de radio spreekt. Ik kan U verzekeren, dat hij dit niet doet op ons verzoek. Dat doet hij in zijn vrije tijd en hij kan er mee ophouden wanneer hij wil. Wij verbieden niemand om voor de radio te spreken. Dat moet dus ook de heer Piña weten. En ten slotte wat de vrije pers betreft, ik geloof niet, dat U mij toch waarachtig zal kunnen beschuldigen, dat ik de pers de mond snoer; dat is toch wel heel erg. Mijnheer Figaroa, U knikt zo, mag ik voorbeelden horen?

De heer TH.J.FIGAROA: De pers wordt de mond gesnoerd. Neem bijvoorbeeld dat dit contract niet in de Raad mag voorgelezen worden,

zodat het publiek nooit te weten kan komen wat er hier plaats heeft gehad.

De VOORZITTER: Dit is dermate dwaas, dat ik daarop geen antwoord behoef te geven. Mag ik het woord geven aan de heer Henriquez?

De heer O.S.HENRIQUEZ, gedeputeerde: Mag ik nog even terugkomen op de laatste opmerking van de heer Figaroa, Mijnheer de Voorzitter, dat het publiek niet weet hoe het contract in elkaar zit. Reeds eerder is naar vorengebracht, dat dit niet gebruikelijk is en in de tweede plaats vertegenwoordigt de Raad hier het publiek en de Raad heeft het stuk ter inzage gekregen op het bestuurskantoor. Dus indirect krijgt het publiek het te weten. En de Raad, die stemt namens het publiek, weet wat in het contract staat.

De heer A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, ........

De heer O.S.HENRIQUEZ, gedeputeerde: Ik ben nog niet uitgesproken.

De heer P.CROES, gedeputeerde: Mijnheer de Voorzitter, motie van orde!

De heer O.S.HENRIQUEZ, gedeputeerde: De wijze waarop de heer Figaroa meende terug te moeten komen op punt 3, is van die aard, Mijnheer de Voorzitter, dat ik daarop niet wens in te gaan.

Dat de tijdschrijver en de chauffeur en de "paymaster" wel zijn opgenomen in het contract, appendix A, volgens de heer Figaroa, zijn daarom opgenomen, omdat ze geld kosten. Maar er staat niet in het contract, dat ze uitgezonden zullen worden uit Amerika.

De productiekosten zullen stijgen bij een mindere productie, natuurlijk, Mijnheer de Voorzitter. Ik heb reeds gezegd, dat de zaak opnieuw werd bestudeerd toen de productie werd verlaagd en dat ons

toen gebleken is, dat onze verwachtingen voor de toekomst kunnen worden gehandhaafd. Hiervan is o.a. de reden, dat ook de kapitaals-investeringen verlaagd waren en dus minder afgeschreven wordt ten laste van de verkoopsprijs. Bij de reservoirs, ook de huidige reservoirs, wordt niet afgeschreven ten laste van de verkoopsprijs; die vallen onder distributie.

De heer Figaroa vraagt of wij inderdaad verzekerd kunnen zijn van de verkoop van 2400 ton water aan de Lago. Vrees op dit punt is helemaal voor rekening van de heer Figaroa. Het Bestuurscollege is er van overtuigd, dat dit zeker is.

De heer Werleman vraagt, of de reservoirs ook gebouwd zullen moeten worden door Singmaster & Breyer. De huidige reservoirs zouden, volgens de heer Werleman, in eigen beheer zijn gebouwd, waarom dan ook niet de nieuwe reservoirs? Dit is niet juist. De reservoirs van Balashi zijn niet in eigen beheer gebouwd en het nu in aanbouw zijnde reservoir op Urataka ook niet. Dat wordt door een Nederlandse firma gebouwd. Ik kan U vertellen, dat deze nieuwe reservoirs door deze zelfde firma zullen worden gebouwd en niet door Singmaster & Breyer. Weer één van de redenen waarom het bedrag van Singmaster & Breyer lager is kunnen worden.

Dan wijst de heer Werleman op de mogelijkheid van het voortschrijden van de wetenschap en op het feit, dat men rekening moet houden met de mogelijkheid, dat wij binnenkort nog goedkoper water kunnen maken. Inderdaad is dit een factor, waar rekening mee moet worden gehouden en die dan ook vele keren door ons in het Bestuurscollege in de afgelopen maanden is overwogen en waarover vele malen aan diverse instanties advies werd gevraagd. Uiteindelijk zijn we tot de conclusie gekomen, dat men eens moet beginnen en men niet altijd kan blijven wachten op wat de wetenschap brengt, anders blijven we aan het wachten. Zelfs als er straks een uitvinding komt die het

mogelijk maakt om water twee keer zo goedkoop te maken als nu, en we zouden dan een beslissing nemen, dan is het nog niet uitgesloten, dat er 20 jaar daarna weer een uitvinding komt en dat het water nog goedkoper wordt. Eens moeten we beginnen met een waterfabriek, die het mogelijk maakt aan de bevolking voldoende en goedkoop water te verstrekken en aan een nieuwe industrie om zich hier te vestigen.

Ten aanzien van het idee om gepensioneerden in de eerste plaats een kans te geven om te werken met hydroponics en dat ik dat wellicht in de U.N.A.-krant heb gelezen, het spijt me, ik heb de U.N.A.-krant nooit gelezen. Aan de andere kant vraag ik me af, waarom dit U.N.A.-blad zo laat is gekomen met dit idee.

De heer Werleman vraagt, of wij Weir niet vertrouwen? Natuurlijk wel! Weir heeft een goede naam en we hebben vertrouwen in Weir, maar dat is nog geen reden om bij een bestelling van f. 9.000.000,-- helemaal af te gaan op hun plannen, hun aanwijzingen en hun "blueprints". Dit is ook helemaal niet gebruikelijk. Overal ter wereld, waar men dergelijke projecten begint, heeft men een controlerende instantie met kennis van zaken. U moet zich altijd voorbereiden op mogelijke fouten, die misschien niet met voorbedachte rade worden gemaakt.

De heer Werleman merkt op, dat Curacao ook een stoomfabriek en een electrische fabriek krijgt. Ik heb reeds ettelijke malen, ook vorige week, gezegd, dat de opzet op Curacao heel anders is dan hier. Alle drie de fabrieken hier zijn tenminste twee keer zo groot als die van Curaçao.

De mening van de heer J.A.Croes over de vervangingen, die telkens hebben plaats gevonden in het verleden ten aanzien van pijpleidingen en gebouwen en zo, dat dat een mooie oplossing is voor de werkverschaffing, is een zienswijze, Mijnheer de Voorzitter, die ik niet kan delen als een oplossing, tenminste niet als een juiste en ver-

standige oplossing, voor werkverschaffing. Ten tweede meen ik te mogen betwijfelen of dit de grondslag is geweest van de werkwijze indertijd. Ik dank U.

De beraadslagingen worden gesloten.

De heer Th.J.Figaroa vraagt hoofdelijke stemming over het voorstel van het Bestuurscollege.

Het verzoek van de heer Th.J.Figaroa wordt ondersteund door de heren F.B.Tromp en A.Werleman.

De heer F.B.TROMP: Mijnheer de Voorzitter, mag ik even mijn stem motiveren? Mijnheer de Voorzitter, op grond van de redenen, die wij zo pas naar voren hebben gebracht, kunnen wij met dit ontwerp-contract niet accoord gaan en daarom zal onze fractie hiertegen stemmen. Ik stem dus tegen.

De heer TH.J.FIGAROA: Mag ik mijn stem motiveren, Mijnheer de Voorzitter? Mijnheer de Voorzitter, aangezien wij van het Bestuurscollege geen fatsoenlijk antwoord kunnen krijgen, waarom het bedrag van $ 200.000,-- tot $ 1.080.000,-- is gestegen, en daar wij ook geen antwoord kunnen krijgen op de vraag, waarom de bestellingen door Singmaster & Breyer aan Weir moeten worden gedaan en betaald, stem ik tegen.

De door het Bestuurscollege gevraagde machtiging tot het sluiten van een contract met de firma Singmaster & Breyer volgens het voorgestelde concept wordt verleend met 14 stemmen vóór en 5 stemmen tegen.

Vóór stemmen de leden: J.R.L.Beaujon, F.S.Kelly, A.I.W.Wijngaarde, M. de Cuba, P.Croes, O.Croes, O.S.Henriquez, E.R.Finck, I.E.Fancyte, J.M.Leonardo, D.C.Mathew, J.H.Lake, F.V.Laclé en W.C.Anslijn.

Tegen stemmen de leden: F.B.Tromp, A.Werleman, J.A.Croes,
D.G.Croes en Th.J.Figaroa.

De VOORZITTER: De heer Henriquez wou nog even een nabeschouwing houden over deze zaak. Ik verleen hem het woord.

De heer O.S.HENRIQUEZ, gedeputeerde: Mijnheer de Voorzitter, in de afgelopen twee weken zijn enkele beslissingen gevallen, welke als het ware de eerste etappe uitmaken in de daadwerkelijke verwezenlijking van diverse voor Aruba belangrijke projecten. Deze Raad heeft namelijk respectievelijk machtiging verleend tot het vormen van een naamloze vennootschap voor de bouw en exploitatie van een groot en modern toeristenhotel aan de Palm Beach, tot financiële deelname van dit eilandgebied in deze onderneming en tot het sluiten van een contract met een architect voor de constructie en inrichting van dit hotel. Vervolgens werd de goedkeuring gegeven voor het uitschrijven van een obligatielening van f.5.500.000,-- tegen 3% rente en tenslotte, hedenavond, werd het Bestuurscollege gemachtigd met de Amerikaanse firma Singmaster & Breyer een contract te sluiten voor de bouw van een zoutwaterdistillatie-inrichting gecombineerd met een electriciteitsfabriek, voor een totale waarde van f. 20.000.000,--. Ik voel mij, Mijnheer de Voorzitter, als gedeputeerde, speciaal belast met de economische aangelegenheden, de financiën en de watervoorzieningsdienst, verplicht thans het een en ander naar voren te brengen.

In de vergaderingen, die in de afgelopen twee weken hebben plaats gevonden, werden vele punten voorgebracht en besproken. Echter is het mij opgevallen, dat geen woord werd gerept over het doel, dat met het te bouwen toeristenhotel wordt beoogd, n.l. een nieuwe bron van welvaart, die geheel onafhankelijk kan zijn van enig andere. Dit laatste acht ik, Mijnheer de Voorzitter, de kardinale waarde van dit project, een verbreding van de economische basis door uitbreiding

met een onafhankelijke industrie.

Ook over de financieel-technische zijde van een obligatielening heb ik geen enkele opinie mogen horen. Ik stel er prijs op om te wijzen op het grote belang om de credieten, die deze gemeenschap opbrengt, of althans een deel daarvan, aan te wenden om de eigen economie op te bouwen. Wanneer alle beleggingen in het buitenland plaats vinden, moet men niet verbaasd staan, dat de plaatselijke conjunctuur daalt. De overheid alleen is immers niet in staat om alle grote projecten zelfstandig te financieren. Dit zou trouwens niet eens aan te raden zijn. Hoewel terwille van risico-spreiding het raadzaam moet worden geacht ook in het buitenland te investeren, is het behalve een morele verplichting, ook een blijk van verstandig beleid om voor een deel dergelijke credieten aan te wenden om de plaatselijke economie te versterken. Men verbetert hiermede uiteindelijk zijn eigen positie.

Het systeem om kapitaalswerken als de onderhavige te financieren door middel van een lening wordt heden ten dage overal als de meest juiste aangemerkt. Het waterproject werd gezien als een streven naar een betere hygiene en dientengevolge een meer gezonde bevolking, terwijl eveneens de kosten van levensonderhoud hiermede enigszins verlaagd kunnen worden. Tegelijkertijd zal dit waterproject een energiebron zijn, welke door de mogelijke levering van veel en goedkoop water en electriciteit nieuwe industrieën naar Aruba kan trekken. Het waterproject is niet de oplossing, maar wel de onontbeerlijke grondslag, die tot nu toe ontbrak ten einde vele plannen en wensen te kunnen verwezenlijken.

Gedurende de afgelopen tien maanden werd er heel wat werk verzet, teneinde de mogelijkheden te doen bestuderen en te laten uitwerken, die thans geleid hebben tot concrete verbintenissen. Ik acht het een morele plicht om hierbij, zowel namens het College als mij persoon-

lijk, de dankbaarheid te betuigen, die wij, naar ik meen, verschuldigd zijn. Hoewel zulks niet gebruikelijk is, meen ik, dat de aard en de grootte van opzet van de onderhavige projecten deze uitzondering rechtvaardigt. In de eerste plaats de diverse overheidsinstanties, die in zo'n korte tijd diepgaande en uiterst belangrijke studies hebben gemaakt. Vele besprekingen hebben meningsverschil en derhalve diverse discussies uitgelokt. Echter werd al met al tot een degelijke opzet gekomen, waarvan veel goeds verwacht mag worden.

In de tweede plaats gaat onze erkentelijkheid uit naar de directie en staf van de Lago Oil & Transport Cy Ltd, die ons op zo'n waardevolle en prettige wijze heeft bijgestaan in de uitwerking van de plannen en de verwezenlijking daarvan, zulks in meer dan één opzicht. Vervolgens wil ik deze Raad zelf dank zeggen voor zijn steun en verleende machtigingen en voor de woorden van vertrouwen in ons College, welke ons een morele steun zijn om ons werk voort te zetten met ons enige en algemene doel om "nos dushi Aruba" op te bouwen in de ware zin des woords.

"Last but not least", wens ik, Mijnheer de Voorzitter, gevoelens van erkentelijkheid te betuigen jegens de persoon, die door ons College in de maand Juli van het vorige jaar werd gemachtigd om de nodige contacten te leggen in verband met ons streven naar verbetering der plaatselijke welvaart. Ik weet, dat de betrokken persoon dit niet verlangt, noch wenst, integendeel, maar na de vele gemene praatjes en valse geruchten, die na zijn vertrek van Aruba de wereld in werden gezonden, wil ik thans gaarne even memoreren, dat deze gemachtigde van het Bestuurscollege toen wegens ernstige ziekte naar de Verenigde Staten moest vertrekken en aldaar vanaf zijn ziekbed de eerste aanknopingspunten legde voor de projecten, die in de afgelopen dagen door deze Raad werden goedgekeurd. Het aandeel van deze gemachtigde, de heer Juan Irausquin, toentertijd lid van deze

Raad, zowel gedurende zijn verblijf in de Verenigde Staten, als daarna, toen hij voor zijn verdere genezing in Caracas vertoefde, is van die aard, dat ik mij verplicht voel op dit moment hiervoor de dank te betuigen, welke naar mijn mening wij allen hem verschuldigd zijn in deze. Mijnheer de Voorzitter, tot slot, ik ben er van overtuigd, dat de Arubaanse bevolking of beter de Antilliaanse bevolking al dit werk en te zijner tijd de resultaten naar waarde zal weten te schatten. Ik dank U.

De Voorzitter sluit onder dankzegging de vergadering.

Goedgekeurd in de openbare vergadering van

De Gezaghebber,

De Secretaris,